

УДК 94(477.84)(092)«1921/1923»
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2026/1.2>

Білик Н.І.

<https://orcid.org/0000-0003-3166-7433>

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

КАРОЛЬ ОЛЬПІНСЬКИЙ – ПЕРШИЙ ТАРНОПІЛЬСЬКИЙ ВОЄВОДА (1921–1923)

Мета статті – представити результати дослідження діяльності Кароля Ольпінського на посаді тарнопільського воєводи в 1921–1923 рр. Методологія дослідження ґрунтується на принципах історизму та міждисциплінарного підходу; у роботі застосовано історико-генетичний, історико-типологічний та історико-системний методи, а також методи джерелознавчої критики й контент-аналізу. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше розглянуто інституційно-організаційні аспекти діяльності К. Ольпінського як тарнопільського воєводи й очільника воєводського управління в Тарнополі впродовж 1921–1923 рр. У результаті проведеного дослідження зроблено висновки. Кароль Ольпінський (1876–1944) – польський державний і політичний діяч, перший тарнопільський воєвода, організатор і керівник Тарнопільського воєводського управління впродовж 1921–1923 рр. У своїй діяльності воєвода підпорядковувався Міністерству внутрішніх справ Другої Речі Посполитої, був представником польського уряду в Тарнопільському воєводстві, виконував обов'язки найвищої посадової особи в урядовій територіальній адміністрації; тобто воєвода виконував подвійну функцію: адміністративну та політичну. Воєвода К. Ольпінський 1 вересня 1921 р. офіційно очолив Тарнопільське воєводство, брав участь у створенні воєводського управління в Тарнополі, призначав керівників департаментів і відділів в урядовій територіальній адміністрації, здійснював переведення державних службовців у межах регіону. Воєвода К. Ольпінський співпрацював із представниками цивільної, військової та місцевої влади. Під час його керівництва започатковано офіційне видання воєводства «Dziennik Urzędowy Województwa Tarnopolskiego», в якому було оприлюднено звернення, розпорядження та циркуляри воєводи. Таким чином, публікації й документи 1921–1923 рр. містять інформацію про діяльність першого тарнопільського воєводи, свідчать про вагомую роль К. Ольпінського як державного службовця в утвердженні польської влади в регіоні.

Ключові слова: воєвода, воєводське управління, Друга Річ Посполита, Кароль Ольпінський, Тарнопіль, Тарнопільське воєводство.

Постановка проблеми. Запровадження воєводського управління на теренах Тарнопільського воєводства пов'язане із постаттю польського державного й політичного діяча Кароля Ольпінського, який 1 вересня 1921 р. офіційно очолив урядову територіальну адміністрацію в місті Тарнополі¹. Згідно розпорядження Міністерства внутрішніх справ Другої Речі Посполитої він був першим тарнопільським воєводою, представником польського уряду та очільником воєводського управління до 23 січня 1923 р. Під його керівництвом створено польську державну інституцію, яка діяла в регіоні до 1939 р.

¹ Тарнопіль (пол. Tarnopol) – офіційна назва міста у період Другої Речі Посполитої. У 1944 р. спеціальним указом Президія Верховної Ради СРСР змінила назву міста на Тернопіль, область перейменовано з Тарнопільської на Тернопільську. Тут і далі у статті вживаємо топонім Тарнопіль – авт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українській і польській історіографії зростає кількість досліджень і публікацій з регіональної історії Східної Галичини міжвоєнного періоду. Особливості урядової територіальної адміністрації на західноукраїнських землях у складі відновленої Польської Республіки, в т. ч. у Тарнопільському воєводстві, найґрунтовніше дослідили українські вчені І. Патер й О. Рубльов [4; 5]. У статті М. Стронського [6] охарактеризовано Тарнопільське воєводство в складі Другої Речі Посполитої. Статистичну інформацію про цей регіон зібрано у публікації І. Меггера (I. Megger) [12]. Лише польські вчені у своїх працях зверталися до постаті К. Ольпінського. У статті Ю. Коредчука (J. Koredczuk) «Sylwetki wojewodów

tarnopolskich w II Rzeczypospolitej» [11] створено колективний портрет тарнопільських воєвод, у т. ч. К. Ольпінського; автор у дослідженні спирався на енциклопедичне видання «Kto kim był w Drugiej Rzeczypospolitej» (Warszawa, 1994) [13]. Особистості К. Ольпінського приурочено біографічну довідку А. Пібера (A. Piber) «Olpiński Karol Mieczysław (1876–1944)» [16] для словника «Polski Słownik Biograficzny» (Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, 1977); що стала джерелом інформації про персоналію у Вікіпедії [8]. Отже, донині не існує окремої студії, де узагальнено професійні здобутки К. Ольпінського на посаді тарнопільського воєводи, що обумовлює актуальність нашої роботи.

Постановка завдання. Мета статті – представити результати дослідження діяльності Кароля Ольпінського на посаді тарнопільського воєводи в 1921–1923 рр. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше розглянуто інституційно-організаційні аспекти діяльності К. Ольпінського як очільника воєводського управління у Тарнополі в окреслений період.

Виклад основного матеріалу. Тарнопільське воєводство (*пол.* Województwo Tarnopolskie) належало до т. зв. «українських» воєводств у Східній Малополющі. Згідно з переписом 1921 р., у ньому проживало 1 428 520 осіб, з них українців – 714 031, поляків – 642 546, євреїв – 38 967. Воєводство знаходилося на південному сході польської держави, до нього входило 17 повітів, сім з яких (Борщівський, Гусятинський, Заліщицький, Збаразький, Скалатський, Тарнопільський, Чортківський) межували з УРСР через р. Збруч і Румунією через р. Дністер, тому прикордонний округ був під особливим наглядом польської влади [12]. Територія воєводства становила 16 500 км², для краю були характерні сільське перенаселення, бідність, безробіття у містах, руйнування після воєнних подій 1914–1921 рр. Враховуючи ці обставини, очільники Польської республіки зважено підходили до вибору особи на головну державну посаду у воєводстві.

Першим тарнопільським воєводою став Кароль Мечеслав Ольпінський (*пол.* Karol Mieczysław Olpiński), польський державний службовець із багаторічним досвідом роботи. Діач був вихідцем зі Східної Галичини, народився у Львові 22 жовтня 1876 р. у польській родині Філіпа Габрієля (радника Крайового відділу, автора граматики польської мови для народних шкіл) та Амалії (з дому – Франц). У біографічній довідці А. Пібера йдеться про навчання й професійну діяльність

К. Ольпінського, що передувала призначенню на посаду воєводи: «Закінчивши гімназію у Львові, в 1894 р. розпочав навчання на правничому факультеті Львівського університету. Через скрутне матеріальне становище одночасно працював службовцем у Галицькому Крайового відділі (1896–1897 рр.), а згодом у магістраті Львова (1898–1900 рр.). Після закінчення правничих студій був прийнятий 24.VI.1900 р. на службу до Галицького намісництва як практикант, наступного року скерований до староства в Надвірній. Через кілька років там став повітовим комісаром, в 1909 р. його приділено до Галицького намісництва для поновлення в тому самому ранзі. В 1911 р. О.[льпінський] переведений із Департаменту фондів до Президіального бюро на посаду секретаря. У 1916 р. його підвищено до заступника керівника Президіального бюро, а потім – до керівника бюро в статусі радника 5 рангу. Впродовж тих років він як заступник двічі керував староством у Гусятині та Снятині. Під час боїв за Східну Галичину та Львів О.[льпінський] був одним із тих, хто зробив значний внесок у функціонування адміністрації» [16, s. 827]. Таким чином, К. Ольпінський був обізнаний із ситуацією в Східній Галичині, оскільки працював у краю на різних посадах у період Австро-Угорщини. Завдяки професійним здібностям досягнув успіхів у службовій кар'єрі: від практиканта до керівника бюро в Галицькому намісництві.

Після відновлення Польської державності К. Ольпінський брав участь у формуванні органів державної влади в Тарнопільському воєводстві, утвореному у грудні 1920 р., згідно нового територіального поділу Польщі [17]. Як політико-адміністративний орган II інстанції Тарнопільське воєводство розпочало діяльність 1 вересня 1921 р. Упродовж 1921–1923 рр. К. Ольпінський був першим тарнопільським воєводою, найвищою посадовою особою у воєводському управлінні м. Тарнополя, представником польського уряду в регіоні, підпорядковувався Міністерству внутрішніх справ; тобто воєвода виконував подвійну функцію: адміністративну та політичну.

Характеризуючи К. Ольпінського як керівника Тарнопільського воєводства, Ю. Коредчук зазначив: «На пост воєводи був обраний 23 квітня 1921 р., але лише з 1 вересня 1921 р., після фактичного поділу Східної Галичини на окремі воєводства, зайняв посаду тарнопільського воєводи, яку повинен був собі сам організувати. Можна сказати, що був до того підготовлений, оскільки вже перед Першою світовою війною працював в

аналогічних австрійських структурах, наприклад, в уряді Галицького намісництва» [11, s. 12].

Новостворену адміністрацію Тарнопільського воєводства було розміщено у Тарнополі, найбільшому місті краю. Воєводське управління розташували у споруді на вулиці Костельній (згодом перейменованій на вулицю 29 листопада). У триповерховій будівлі, збудованій у 1912 р. для освітніх цілей (колишній лицей сестер йосифіток), був водогін, центральне опалення, просторі зали та кімнати з великими вікнами тощо. Філія управління знаходилася на вулиці А. Міцкевича. Таким чином, було забезпечено належні умови для функціонування державного органу, «що відав усіма сферами життєдіяльності» Тарнопільського воєводства [1, с. 67–69].

Під час керівництва К. Ольпінського було започатковано видання офіційної газети воєводства «Dziennik Urzędowy Województwa Tarnopolskiego», яка виходила першого числа кожного місяця. У ній публікували законодавчі акти міжвоєнного періоду, звернення, розпорядження та циркуляри, регіональні новини, оголошення тощо. Так, у першому номері часопису від 1 листопада 1921 р. було надруковано звернення воєводи «Do Ludności Województwa Tarnopolskiego!» (укр. «До населення Тарнопільського воєводства!»), в якому К. Ольпінський означив свою місію в регіоні: «Землі, які складають територію довіреного мені воєводства, безперечно, найбільше постраждали від війни і найдовше були знищені ворогом. Це також повідомлення про відновлення зруйнованих сіл і міст, про піднесення промисловості, про зміцнення громадської безпеки, про забезпечення кожному свободи віросповідання і свободи особистості відповідно до Конституції, прийнятої 17 березня 1921 р., – це буде напрямами мого урядування» [7, s. 1].

У репортажі під назвою «Урочисте відкриття воєводського управління в Тарнополі й освячення будівлі воєводства» йшлося про захід за участі воєводи: «У зв'язку з початком врядування в Тарнопільському воєводстві 1 вересня 1921 р. о 10 год ранку відбулася урочиста служба Бога в парафіяльному костьолі в Тарнополі, яку провів місцевий священник, кс. канонік д-р Ратушний; у ній взяли участь представники цивільної, військової та місцевої влади, а також делегації громадських інституцій і товариств, та велике суспільне зібрання. Після служби в 11 год відбулося урочисте освячення будівлі воєводського управління. В приймальні п. Воєводи, вже вмебльованій і прикрашеній портретом Начальника держави

(Ю. Пілсудського – авт.), зібралися керівники та представники цивільної й військової влади, делегації різних інституцій, громадських і благодійних установ, відомі громадські діячі та містяни. Освятив будівлю кс. канонік д-р Ратушний, який завершив церемонію зворушливою промовою. Потім п. Воєвода окреслив програму своєї діяльності та принципи, яких буде постійно дотримуватися при виконанні урядових функцій» [19, s. 5]. Також з промовами виступили урядовий комісар м. Тарнополя д-р В. Ленкевіч, генерал М. Янушайтіс, урядовці тощо. Місто з нагоди свята прикрасили «в національних барвах» Польської республіки.

Воєвода К. Ольпінський відповідав за «внутрішню організацію воєводства», призначав керівників підрозділів, здійснював переведення державних службовців у межах регіону. Для належного функціонування воєводського управління в Тарнополі було створено десять департаментів (президіальний, адміністративний, самоуправління, бюджетно-економічний, віросповідань, сільського господарства й ветеринарії, промисловості й торгівлі, праці та соціальної опіки, суспільного здоров'я, суспільних робіт); у кожному секторі сформовано від одного до чотирьох відділів. Інформацію про «внутрішню» структуру урядової територіальної адміністрації та призначення службовців було оприлюднено в офіційній газеті воєводства [15, s. 2–3]. Із створенням воєводського управління зросла кількість чиновників у Тарнополі. Перелік їх прізвищ свідчив, що державна кар'єра була доступною для поляків, водночас були службовці з німецькими прізвищами (нащадки представників австрійської влади), жодного – з українським. Польська мова була офіційною мовою діловодства у воєводському управлінні. Польською велося листування з урядом і міністерствами у Варшаві, повітовими старостами, представниками міських установ і громадських товариств, польською друкували розпорядження і циркуляри воєводи тощо [2].

Перші кроки К. Ольпінського на посаді воєводи були критично сприйняті представниками українських радикальних груп. У цьому контексті процитуємо І. Дуду: «Відкрита боротьба з поляками перейшла в підпілля. Почалися спорадичні акти фізичного терору. Боротьбу очолила Українська Військова Організація (УВО), заснована 1920 р. в Празі полковником Євгеном Коновальцем. Першим виявом діяльності УВО в Тарнополі стала спроба замаху на місцевого воєводу Кароля Ольпінського, здійснена через тиждень після замаху на С. Федака у Львові (25.09.1921 р.)» [3, с. 192].

Краєзнавець І. Дуда також зазначив, що Тернопільське воєводство «складалося з чотирьох давніх воєводств: Подільського, Руського, Белзького і Волинського. Цей територіальний поділ був відображений у новому гербі краю» [3, с. 192]. Про регіональну символіку І. Меггер писав: «Герб Тарнопольського воєводства був двосекційний щит – у правому білому полі золоте сонце; у лівому червоному полі білий грифон у золотій короні, повернутий вліво, з крилами та передніми лапами, піднятими вгору. Грифон у І РП [І Речі Посполитій – *авт.*] був гербом Белзького воєводства, а сонце – Подільського. Землі, з яких складалось Тарнопільське воєводство, належали за часів І РП переважно Руському воєводству, Галицька земля (в т. ч. Броди, Золочів, Бережани, Тарнопіль, Теревовля, Бучач, Чортків), частка Волинського воєводства (пізніше Збараський повіт) та Подільського (Борщівській повіт), з Белзького воєводства була лише Буська земля (частина Кам'янського повіту)» [12, с. 6].

Воєвода К. Ольпінський виконував подвійну функцію: адміністративну, як керівник територіальної адміністрації, та політичну, як представник польського уряду. «Сімнадцять повітів, найбільше постраждалих від війни, потрапили під його юрисдикцію. Тому він прагнув швидко створити єдину та стійку адміністрацію та захистити східний кордон від контрабанди та незаконних перетинів. Він діяв у тісній консультації з командиром 12-ї піхотної дивізії, дислокованої в Тарнополі, генералом Маріаном Янушайтісом» [16, с. 827].

Керівник воєводського управління керував усіма цивільними справами. Так, у першому розпорядженні воєводи К. Ольпінського йшлося про наявність обов'язкового документу під час подорожей краєм – посвідчення особи, віком від 14 років. В офіційній газеті воєводства було оприлюднено зразок бланку. «Karta tożsamości osoby» (*укр.* «Посвідчення особи») містила відомості про людину (фото, ім'я та прізвище, місце проживання, особистий підпис, вік, ріст, стать, колір волосся й очей, особливі ознаки тощо); цей документ видавало повітове староство згідно місця проживання людини [18, с. 3–4].

Завдяки попередньому досвіду роботи К. Ольпінський запровадив організаційні заходи у сфері державного управління. Щоб вивчити ситуацію в регіоні, воєвода зніціював «з'їзд старостів 17 повітів, які входили до складу воєводства». Зустріч відбулася 27 вересня 1921 р. у воєводському управлінні в Тарнополі, «особисте знайомство» й «усне спілкування пана Воєводи з підлеглими йому

старостами» мало на меті вплинути «на розвиток, добробут і безпеку цілого терену воєводства» [20, с. 6]. 25 жовтня 1921 р. було проведено конференцію з повітовими комендантами поліції, під час зустрічі обговорено стан громадської безпеки в прикордонних повітах, методи протидії поширенню комуністичної пропаганди й незаконному обміну валюти тощо. Воєвода закликав присутніх до відповідального виконання обов'язків на благо «інтересів держави й одночасно всіх її громадян без огляду на національність і релігійне визнання» [10, с. 6].

Посада воєводи відіграла важливу роль у функціонуванні державного управління в Другій Речі Посполитій. У своїй діяльності він керувався указами Президента Другої Речі Посполитої, постановами Ради Міністрів, розпорядженнями Міністерств внутрішніх справ, військових справ, суспільного здоров'я, праці та соціальної опіки, промисловості й торгівлі, сільського господарства, ін. Всі розпорядження воєводи були спрямовані на втілення урядових ініціатив у регіоні. У біографічній студії А. Рібера виділено такі здобутки діяльності К. Ольпінського: «приділяв пильну увагу санітарному стану воєводства, призначав вакцинацію та ін. захисні заходи від епідемії, вів медичну документацію та встановлював медичні збори. Він керував допомогою репатріантам та розподілом допомоги з сум, виділених Міністерством праці та соціальної опіки. Він керував постачанням військових надлишкових коней і возів сільському населенню та надавав допомогу з благоустрою земель. Він боровся з лихварством на житло та незаконним посередництвом, зокрема в торгівлі продуктами харчування. Багато його зусиль було спрямовано на обмеження та придушення хвороби, що вражала велику рогату худобу (сап, ящур), коней (короста) та свійську птицю (холера), це допомогло запобігти потраплянню небезпечної чуми великої рогатої худоби до Тарнопільського регіону» [17, с. 828]. Таким чином, воєвода реагував на проблеми того часу в сфері суспільного здоров'я, ветеринарії, соціального забезпечення, торгівлі тощо.

«23 січня 1923 р. К. Ольпінський залишив посаду тарнопільського воєводи» [11, с. 13], яку обіймав більше року, у зв'язку з переведенням до Варшави. Діяч ефективно відстоював державні інтереси Польської республіки, тому «прем'єр-міністр і міністр внутрішніх справ генерал В. Сікорський подав його кандидатуру на посаду заступника державного секретаря Міністерства внутрішніх справ. Президент

Станіслав Войцеховський підписав його кандидатуру 30 грудня 1922 р.» [16, s. 828]. Фаховість і відданість урядовця польській справі були відзначені державними нагородами: у грудні 1923 р. він став кавалером командорського хреста [14, s. 19]. Продовжив професійну кар'єру як суддя Надзвичайного адміністративного трибуналу (1930–1939 рр.).

Кароль Ольпінський помер 16 квітня 1944 р., похований на цвинтарі під Варшавою. В епітафії на могилі діяча першою зазначено посаду «тарнопільського воєводи» [9].

Висновки. Кароль Ольпінський (1876–1944) – польський державний і політичний діяч, перший тарнопільський воєвода, організатор і керівник Тарнопільського воєводського управління впродовж 1921–1923 рр. У своїй діяльності воєвода підпорядковувався Міністерству внутрішніх справ Другої Речі Посполитої, був представником польського уряду в Тарнопільському воєводстві, виконував обов'язки найвищої

посадової особи в урядовій територіальній адміністрації; тобто воєвода виконував подвійну функцію: адміністративну та політичну. Воєвода К. Ольпінський 1 вересня 1921 р. офіційно очолив Тарнопільське воєводство, брав участь у створенні воєводського управління в Тарнополі, призначав керівників департаментів і відділів в урядовій територіальній адміністрації, здійснював переведення державних службовців у межах регіону. Воєвода К. Ольпінський співпрацював із представниками цивільної, військової та місцевої влади. Під час його керівництва започатковано офіційне видання воєводства «*Dziennik Urzędowy Województwa Tarnopolskiego*», в якому було оприлюднено звернення, розпорядження та циркуляри воєводи. Таким чином, публікації й документи 1921–1923 рр. містять інформацію про діяльність першого тарнопільського воєводи, свідчать про вагомую роль К. Ольпінського як державного службовця в утвердженні польської влади в регіоні.

Список літератури:

1. Бойцун Л. Тернопіль у плині літ. Історико-краєзнавчі замальовки. Тернопіль, 2003. 392 с.
2. Державний архів Тернопільської області. Ф. 231 «Тернопільське воєводське управління».
3. Дуда І. Тернопіль. 1540–1944. Історико-краєзнавча хроніка. Частина І. Тернопіль, 2010. 296 с.
4. Патер І. Адміністративно-територіальний устрій Східної Галичини в 1919–1939 роках як чинник державно-управлінської системи Польщі. *Місцеве самоврядування в Україні (XX – початок XXI ст.). Західні землі* : монографія / відп. ред. М. Романюк. Львів, 2023. С. 173–203.
5. Рубльов О. С. Організація управління в українських землях II Речі Посполитої. *Історія державної служби в Україні* : у 5 т. [О. Г. Аркуша, Є. І. Бородин, С. В. Віднянський, ін.; С. В. Кульчицький (кер. авт. кол.)]. К., 2009. Т. 2. С. 7–32.
6. Стронський М. Тарнопольське воєводство в складі Другої Речі Посполитої (1921–1939). *Pamiętnik Kijowski* / pod. red. H. Strońskiego. Kijów, 2004. Т. 7 : Polacy na Podolu. S. 191–195.
7. Do Ludności Województwa Tarnopolskiego! *Dziennik Urzędowy Województwa Tarnopolskiego*. 1921. R. I. Nr. 1. S. 1.
8. Karol Olpiński. URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Karol_Olpi%C5%84ski
9. Karol Olpiński (ID: 5.465.48). URL: <https://web.archive.org/web/20170410221304/http://www.sejm-wielki.pl/b/5.465.48>
10. Konferencja z powiatowymi komendantami P. P. *Dziennik Urzędowy Województwa Tarnopolskiego*. 1921. R. I. Nr. 1. S. 6.
11. Koredczuk J. Sylwetki wojewodów tarnopolskich w II Rzeczypospolitej. *Wrocławsko-Lwowskie Zeszyty Prawnicze*. Wrocław, 2016. Nr. 7. S. 9–19.
12. Megger I. 100 lat temu utworzono województwo tarnopolskie – województwo w liczbach i porównaniach. *Głosy podolan*. 2021. Nr. 152. S. 2–11.
13. Olpiński Karol. *Kto był kim w Drugiej Rzeczypospolitej* / red. J. M. Majchrowski. Warszawa, 1994. S. 154.
14. Order Odrodzenia Polski: trzechlecie pierwszej kapituły: 1921–1924. Warszawa, 1926. S. 19.
15. Organizacja wewnętrzna województwa w Tarnopolu. *Dziennik Urzędowy Województwa Tarnopolskiego*. 1921. R. I. Nr. 1. S. 2–3.
16. Piber A. Olpiński Karol Mieczysław (1876–1944). *Polski Słownik Biograficzny*. Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk, 1977. T. XXII/4, z. 95. S. 827–829.
17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 maja 1921 r. w przedmiocie wykonania art. 3 ustawy z dnia 3 grudnia 1920 r. o tymczasowej organizacji władz administracyjnych II instancji (województw) na obszarze b. Królestwa Galicji i Lodomerji z W. Ks. Krakowskiem oraz na wchodzących w skład Rzeczypospolitej Polskiej obszarach Spisza i Orawy. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19201170768>

18. Rozporządzenie Wojewody Tarnopolskiego w sprawie przymusu legitymacyjnego podczas podróży na obszarze Województwa Tarnopolskiego. *Dziennik Urzędowy Województwa Tarnopolskiego*. 1921. R. I. Nr. 1. S. 3–4.

19. Uroczyste otwarcie Urzędu Wojewódzkiego w Tarnopolu i poświęcenie gmachu Województwa. *Dziennik Urzędowy Województwa Tarnopolskiego*. 1921. R. I. Nr. 1. S. 5.

20. Zjazd starostów w Województwie Tarnopolskiem. *Dziennik Urzędowy Województwa Tarnopolskiego*. 1921. R. I. Nr. 1. S. 6.

Bilyk N.I. KAROL OŁPIŃSKI – THE FIRST TARNOPIL VOIVODE (1921–1923)

The aim of the article is to present the results of a study on the activities of Karol Ołpiński as the Voivode of Tarnopil in 1921–1923. The research methodology is based on the principles of historicism and an interdisciplinary approach, employing historical-genetic, historical-typological, and historical-systemic methods, as well as methods of source criticism and content analysis. The scientific novelty of the research lies in the fact that, for the first time, the institutional and organizational aspects of K. Ołpiński's work as the Tarnopil Voivode and head of the Voivodeship Office in Tarnopil during 1921–1923 have been examined. As a result of the study, several conclusions have been drawn. Karol Ołpiński (1876–1944) was a Polish state and political figure, the first Tarnopil Voivode, and the organizer and head of the Tarnopil Voivodeship Office in 1921–1923. In his activities, the Voivode was subordinate to the Ministry of the Interior of the Second Polish Republic, acted as a representative of the Polish government in the Tarnopil Voivodeship, and performed the duties of the highest official in the governmental territorial administration. Thus, the Voivode fulfilled a dual function: administrative and political. On September 1, 1921, Voivode K. Ołpiński officially assumed leadership of the Tarnopil Voivodeship. He participated in the establishment of the Voivodeship Office in Tarnopil, appointed heads of departments and divisions within the governmental territorial administration, and carried out transfers of civil servants within the region. Voivode K. Ołpiński cooperated with representatives of civil, military, and local authorities. Under his leadership, the official publication of the Voivodeship, «Dziennik Urzędowy Województwa Tarnopolskiego», was launched, which published the Voivode's announcements, orders, and circulars. Thus, publications and documents from 1921–1923 contain information about the activities of the first Tarnopil Voivode and demonstrate the significant role of K. Ołpiński as a public official in establishing Polish authority in the region.

Keywords: voivode, Voivodeship Administration, the Second Polish Republic, Karol Ołpiński, Tarnopil, Tarnopil Voivodeship.

Дата першого надходження статті до видання: 29.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.05.2026